

A működési szabályzat-tervezet a megyei tanács ügyrendi bizottsága előtt

Csütörtökön, tegnap délután Szegeden, a megyei tanácsban dr. Kemenes Bélának, a bizottság elnökének vezetésével ülést tartott a megyei tanács ügyrendi bizottsága.

Az ügyrendi bizottság megvitatta a megyei tanácsnak és szerveinek működési szabályzatáról szóló tanácsrendelet-tervezetét. Hosszú hónapok előkészítő munkája nyomán készült el a tervezet és az ügyrendi bizottság ez alkalommal kialakította végleges álláspontját a vitatott kérdésekről.

Rövidesen együttes ülést tart a megyei tanács végrehajtó bizottsága és ügyrendi bizottsága, s ennek állásfoglalás után terjeszti majd a tanács bizottság a megyei tanács bizottság elé a szervezeti és működési tervezetét.

Magyar—iraki műszaki-tudományos együttműködés

Szekács Imre, a Tesco vezérigazgatója és Serriyah al Khoja asszony, nagykövet, az iraki Külügyminisztérium főosztályvezetője csütörtökön a Gellért Szállóban aláírta a magyar—iraki műszaki-tudományos együttműködési szabályozó okmányt és két éves munkaprogramját. Az együttműködési megállapodást ez év januárjában kötötték Bagdadban, ezt azóta a két kormány jóváhagyta,

Javítják a kohót

Az Ózdi Kohászati Üzemek 2. számú kohója csütörtök reggel leállt. Megkezdtek az évi nagyjavítást. A munkák elvégzését tizenhat napra tervezték, de a szocialista brigádok kezdeményezésére a dolgozók vállalták, hogy ezt két nappal lerövidítik.

így kerülhet sor a mostani okmányok aláírására. A megállapodás értelmében 26 magyar szakértő utazik Irakba, hogy közreműködjenek az egyetemi oktatásban, illetve a mezőgazdaság és a vizsgázók-dás fejlesztésében. Ugyanakkor 30 iraki fiatal tanulmányozza hazánkban a mezőgazdaság és vizsgázók-dás szervezési és műszaki módszereit, részt vesz különféle szintű oktatásban.

Ötvenéves az egyetem

Újat látni

Ki tudja, hogy az Ultra-septyl Szegeden született? Hát azt, hogy a B-12-es vitamin tömeges gyártását azoknak az eljárásoknak az alapján kezdték meg — Magyarországon és a szocialista országokban először —, amelyeket a Szegedi Orvostudományi Egyetemen dolgoztak ki?

Bizony nem sokan. Mint ahogy arról az intézetről sem tudnak sokat — azonkívül, hogy igazgatóját, dr. Ivánovics György, kétszeres Kossuth-díjas akadémikust városzerte jól ismerik —, amelyben több más fontos gyógyszeren kívül megoldották ennek a kettőnek gyártási problémáit is. S hogy mindezeket felül külföldi gyógyszergyárak is átvették a Szegeden javasolt módszereket, magától értetődően súlyos pénzeket, milliókat fizetve érte.

Valljuk be, mi szegediek minderről nem igen tudunk. Nem tudjuk, hogy az orvostudományi egyetem mikrobiológiai intézete — nevének minden elvontsága ellenére — nagyon is szoros kapcsolatban áll a mindennapi élettel, a gyakorlattal, a hétköznapiakkal, a betegségekkel, az emberekkel.

— A mikrobiológia —

mondja a professzor — alkalmazott tudomány. Ezer és ezer szállal kötődik a betegségek gyógyításához, az állatorvosi tudományokhoz, sőt még az iparhoz és a mezőgazdasághoz is. Azoknak a betegségeknek egy része, amelyek még harminc évvel ezelőtt is leküzdhetetlennek látszottak, azoknak a tudományos eredményeknek köszönhetően, amelyeket a

mikrobiológia dolgozott ki — ezek közé tartoznak az antibiotikumok is —, gyógyíthatók.

A mikrobiológia nem régi tudomány. Mint a nevéből következik, kialakulása a mikroszkóp 300 évvel ezelőtti feltalálásával függ össze. De azután meg kétszáz esztendőnek kellett eltelnie, mire Koch és Pasteur munkássága nyomán igazi tudomány lett a mikrobiológiából, a vírusok, a baktériumok, az egysejtűek vizsgálataiból.

Szegeden a mikrobiológiai intézet egyidős az egyetemmel. Amikor Ivánovics professzor, több mint negyven éve, 1929-ben Szegedre jött, mindössze három tanársegéd dolgozott a mikrobiológiai intézetben, amely egyébként akkor a Kálvária úti felsőipari iskolában kapott helyet. Ma negyvenen vannak, s évente körülbelül 350 ezer forintot költenek műszerekre és berendezésekre. Anyagi gondjaik — ilyen értelemben — nincsenek, és gyakorlatilag minden olyan műszerhez hozzájutnak, amely a kutatásokhoz szükséges.

Az intézet tíz laboratóriumban a baktériumokat és a vírusokat vizsgálják; az utóbbi kutatásokat dr. Beldi Ilona docens vezeti. Mint minden szegedi egyetemi intézetben, itt is nagy a zsúfoltság, kevés a hely. De a körülmények még így is — szigorúan nézve, a világszínvonalat tekintve — közepek, a hazaiakat nézve pedig egyenesen jók. Olyan kitűnő műszerek vannak itt, mint például az izotóp laboratórium impozáns felszerelése, továbbá a különleges hűtőszekrény, amely minusz 96 fokos hőmérsékletével szénsavhót termel, s egy sereg más, beavatottnak sokat nem mondó eszköz.

A kutatásokon kívül kitűnő eredményekkel dolgozik az intézet a tudósképzésben is. Az országnak szinte majdnem minden jelentős egészségügyi állomásán találkozhatunk olyan orvosokkal, kutatókkal, akik a szegedi intézetben inaszkodtak, Szegeden éppúgy, mint Salgótarjánban vagy Szolnokon.

A fiatalok képzése és nevelése szívügye az intézet vezetőjének. Minden vizsgálat a cél megbeszélésével kezdődik, aztán az eszközök tisztázásával folytatódik, s végül az eredmények értékelésével ér véget, illetőleg azzal, hogyha a kísérletek kudarcra járnak, mert ilyen is van, milyen célt tűznek ki.

— Újat látni, amit előtünk soha senki sem látott — mondja Ivánovics professzor —, ez a legszebb a kutatásokban, a tudományban.

O. L.

Javul Sándorfalva egészségügyi ellátása

A községek egészségügyi helyzete, sajnos, még sok helyen nem kielégítő. Sándorfalva ellátása azonban sokat javult az utóbbi időben. Jókora előrelépést hozott az új egészségház átadása. Sok minden sürgette már az új rendelő felépítését. Mindenekelőtt a rendelőben megjelenők számának emelkedése. Mert ez a szám két év alatt (1968—70 között) a kétszeresére emelkedett. Tavaly 27 ezren keresték fel a rendelőt.

Az egészségügyi ellátásban az orvosok mellett kiváló munkát végeznek a körzeti ápolónők is. Tavaly például több mint kétezer beteglátogatást bonyolítottak le. Részt vesznek a rendelőben is. Ennek ellenére eddig még nem sikerült megoldani az ápolónők és védőnők szolgálati lakásának ügyét.

Az új egészségház a szakrendelések javulását is eredményezte. A minden szükségessé felszerelt fogorvosi rendelőt például 1970-ben majdnem 3 ezren

keresték fel, vagyis naponta átlag 22 beteg. Az ideg-, nő- és gyermekgyógyászati rendelésekben is eredményes munkát végeznek. Am az onkológus szakrendeléseken gondot okoz, hogy a berendezett betegek nem mindig jönnék el, pedig ez alapvető fontosságú lenne.

A krónikus betegek gondozása is eredményes. Az öregeknek már jóval nehezebb gondját viselni a nagyközségben, hiszen hiányzik az öregek napközi otthona. Ez előreláthatólag a tervidőszak közepére készül el.

Eredményekkel dicsekedhet Sándorfalva a járványügy terén is. A kanyaró elleni védőoltások bevezetése óta ilyen megbetegedés nem fordult elő. Ennek ellenére még mindig sok a tennivaló a megelőzés érdekében. Főként az ületek tisztaságával akad sok baj, ezen a helyzeten mihamarabb okvetlenül változtatni kell. Javítani kell az iskolák higiéniai feltételeit is.

A község gyógyszeritára jó munkát végez. Sok olyan

gyógyszert is meghozat, amely különben csak a nagyobb városokban kapható. Így a betegeknek nem kell Szegedre menniük egy-egy ritkább orvosságot. A Vöröskereszt kiválóan látja el feladatait a nagy akciók — véradás, árvízkarosultak segítése — lebonyolításában, ám munkája eddig nem volt eléggé rendszeres. Az ifjúsági Vöröskereszt viszont nagyon jól dolgozik. Diamant Róbertné tanár-elnök ezért Kiváló Oktató kitüntetését kapott. A jól végzett munka felkeltette a megyei és járási vezetők figyelmét is, felvetődött annak a gondolata, hogy egészségügyi bázis-iskolát hozzanak létre Sándorfalván.

A nagyközség tanácsa tegnapi ülésén tárgyalta Sándorfalva egészségügyi ellátásának kérdéseit. Határozatot hozott, melyek hivatottak a hiányosságokat megszüntetni és minden területen javítani a nagyközség egészségügyi helyzetén.

Szifis József, felvétele

Ivánovics professzor az intézet egyik laboratóriumban

Emléküket őrzik az utcák

27.

KÁTAY UTCA

A mainál rövidebb nyomvonala 1896-tól látszik a térképeken, de neve — még Kátai köz formában — csak az 1948. évi tünik föl. 1912-ig a térképek föltüntetik a névtelen dűlőt céljait: a Kátay-tó mellett, a József főherceg keserűvíz-forrást, amely azóta elapadt. Később a nyomvonal kiér ugyan a körtőltségig, de a mai utca ismét rövidebbnek van föltüntetve az 1970. évi térképen.

Neve a terület birtokos családjáról, a kiterjedt Kátay famíliáról keletkezett. Kátay László vaskereskedő barátjaként Mikszáth is emlegette 1910-ben Szegedről szóló vallomásában, melyet írói jubileumának itteni ünnepségén mondott el.

KATONA JÓZSEF UTCA

Már 1850-ben Katona utca, s minthogy kévéssel előbb, az 1827-ben kiosztott házhelyeken épült föl, nyilván ez első neve is, a benne lakó Katona családról. 1945-ben szükségletlen volt a név kiegészítése Katona József utcává: Katona József (1791—1830), a Bánk bán írója, 1808-ban a szegedi kegyesiskola diákja, akkor is megkaphatta volna a Város tiszteletét, ha a régi nevet nem változtatják meg, hanem csupán emléktáblán jelzik, hogy az ősi név egyben az ő emlékeztetője is idezi.

KAZINCZY UTCA

1850-ben Sánd utca. Nevét az Eugentius árkának északkeleti csücskéről kapta. Erről az

erődítményről, csillag alakú sáncrendszeréről említést tettem már a Gutenberg utca kapcsán, a Mely Árkon, Melyárok utca idézésével. Az eltűnt Árpád utca régi neve az Árkon, Árok utca volt, a Zrínyi utcáé pedig, mint még látjuk, Sándpart.

A Sánd utca a múlt század közepén még kicsiny zsákutca volt, csak később nyitották ki az Élőház (a mai Takaréktár) utcára. Kazinczy Ferenc (1759—1831), a reformkor irodalmi életének és a nyelvújításnak vezéralakja, a magyar jakobinusok társaságának tagja, Szegeden nem fordult meg. Neve az önkényuralom korában a nemzeti hagyományt és a haladó eszmét szolgáló jelképként került föl az utcátáblákra.

Születésének centenáriuma alkalmából, a Bach-korszak végén, a szabadabb légkörben kezdte a Szegedi Híradó, nyilván a sokat kezdeményező Kempelen Győző pedzegetni: „Halljuk, hogy több vidéki városban egy-egy utcát Kazinczy utcának fognak elnevezni. Reméljük, Szeged nem leendő utolsó e lelkes városok közt.” Hamarosan siet hírlí adni, hogy Pesten Kazinczy utca lesz, Tordán pedig az addigi Kisköves utcát nevezték el Kazinczyról. Mindjárt bizakodón hozzáteszi: „Szegeden ezután fogják ezt tenni.”

Amikor — a szabadságharc óta elsőként — új név kerül a főté, főpác, nagypiac házaira, Széchenyire, a lap másik publicistája, Kemény Nándor teszi föl a kérdést: „Nem lehetett volna egyúttal Dugonics és Kazinczy utcát is keresztelni?”

Láttuk már, hogy az októberi diplomát követően fölpezdült szabadaab, alkotmányos légkörben Dugonics valóban vissza is kapta 1848-ban egyszer már elnyert utcáját. Egyelőre nincs adatom, hogy Kazinczy neve mikor került föl, csupán az első hírlapi előfordulást közhölhetem: 1862. febr. 5-én Kazinczy sor, aug. 16-án Kazinczy tér alakban fordul elő. Ez jelzi, hogy a korábbi Sánd utca elkor is még erősen foghi-

jas lehetett, akkoriban adták el pl. az említett „teret” házhelyekül. 1868-ban már egy levéltári adat Kazinczy utcának mondja. Azóta a név változatlan.

KELEMEN UTCA

1850-ben csak a nyomvonala látható, de valószínűleg a Könyök (ma Kölcsey) utca délkeleti ágának tekintették, ezért nincs külön neve. 1860-ban a Szegedi Híradóban bukkan föl első neve: Színkör utca, 1868-ban egy levéltári iratban Színház utca, 1869-ben ismét Színkör utca. Ez tehát így váltakozott, majd a Víz után Színház utca alakban vált hivatalossá. 1856-ban épült föl a mai Hági vendéglő kerthelyiségének helyén a nyári színkör, melyet 1858-ban téli előadásokra is alkalmas színházzá alakítottak át. (Most emléktábla örökíti meg az első szegedi színház helyét.) A Vízig ez volt a műsák első szegedi hajléka, az állandó színház.

1899-ben tünik föl a térképen a Kelemen utca név, de még utána, 1901-ben és 1911-ben is újból Színház utcát olvashatunk. Csak 1912-től véglegesül a mai név.

Névadója Kelemen Mór (1830—1905) kúriai bíró, a szegedi várbörtön utolsó parancsnoka, a királyi biztosság jogügyi tanácsosa, Tisza Lajos helyettese. Ez azonban hamar feledésbe merült. Juhász Gyula már 1918-ban úgy tudta, hogy Kelemen László (1760—1814), az első magyar színigazgató, az 1800 májusában Szegeden is játszó társulat vezetője, a magyar színjátszás nagy úttörője az utca névadója. A főlzábadulás után e sorok írója társaival azt hitte, hogy Kelemen Béla (1863—1944) főlspánról, ellenforradalmi miniszterről kapta az utca nevét, s ezért javasoltuk megváltoztatását. Juhász is, Cs. Sebestyén is a félreértések elkerülésére azt javasolta, egészítsük ki a nevet Kelemen László utcára. Ez főlseleges, meg nagyon hosszú is lenne így az utcanév.

Péter László

(Folytatjuk)

Onkológus kongresszus

Csütörtökön Budapesten, a Semmelweis-teremben ünnepélyesen megnyitották a IX. magyar onkológus kongresszust. Kellner Béla akadémikus, a Magyar Onkológusok Társaságának elnöke megnyitó beszédében megalapította, hogy a társaság kutatási tervek között kiemelt feladatként szerepel az onkológia. A párt, állami, tanácsi és társadalmi szervek készségesen támogatják a daganatellenes küzdelmet.

A háromnapos kongresszus során 185 előadás hangzik el.